

Thema's DNB toezicht - Pensioenfondsen

Aandachtspunt	Uitwerking
Duidelijke verwachtingen	Het vertrouwen van deelnemers in het pensioenstelsel kan nog verder worden aangetast wanneer deelnemers niet duidelijk worden geïnformeerd over wat zij redelijkerwijs kunnen verwachten op basis van de financiële opzet van het fonds. Het project Financiële Opzet en Informatie uit 2016 krijgt daarom in 2017 een vervolg. DNB en AFM zullen in 2017 een effectmeting uitvoeren. De voornaamste doelstelling hiervan is om vast te stellen of een correcte en duidelijke informatievoorziening over mogelijke kortingen en het uitblijven van indexering is bereikt. Afgeleide doelstelling is dat fondsen daardoor nog beter naar hun eigen financiële opzet kijken. Er zal specifiek aandacht geschonken worden aan de mate waarin pensioenfondsen voldoen aan het normenkader.
Verandervermogen in een dynamische omgeving	Pensioenfondsen moeten wendbaar en weerbaar zijn ten aanzien van grote veranderingen in hun omgeving. Pensioenfondsen worden door de DNB geacht een focus op de lange termijn te creëren en strategische risico's te beheren om ook de deelnemers in de toekomst adequaat te bedienen. In 2016 voerde DNB een onderzoek uit naar de visie en strategie van de grote pensioenfondsen. In 2017 zal DNB door middel van een effectmeting vaststellen of deze fondsen hun strategie uitvoeren. Aan pensioenfondsen die in 2016 niet aan het normenkader voldeden zal specifiek aandacht worden besteed. Daarnaast verricht DNB bij de kleinere pensioenfondsen een nulmeting.
Effectiviteit bestuursmodellen pensioenfondsen	DNB beoogt een, bij het door het pensioenfonds gekozen bestuursmodel passende, zodanig ingerichte governance dat dit pensioenfondsen in staat stelt om tijdig kwalitatief goede besluiten te nemen. In 2017 zal DNB daartoe onderzoeken in hoeverre de door pensioenfondsen gebruikte governance modellen toegesneden zijn op het nemen van tijdige en adequate (strategische) beslissingen in het belang van het pensioenfonds en haar deelnemers. Hierbij zal een representatieve selectie worden gemaakt van fondsen waarvan bekend is dat zij bepaalde aanpassingen in hun governance hebben gemaakt, of waarvan DNB weet of vermoedt dat de besluitvorming belemmeringen kent.
Houdbare bedrijfsmodellen	Stijgende kosten, onvoldoende robuuste bedrijfsvoering en toenemende complexiteit van de sector zet de houdbaarheid van kleine en gesloten pensioenfondsen en premiepensioeninstellingen verder onder druk. DNB zet, als vervolg op vergelijkbare projecten in 2015 en 2016, komend jaar haar beïnvloedingsstrategie voort. Pensioenfondsen zullen bevraagd worden over de toekomstbestendigheid van hun bedrijfsmodel. DNB hanteert daarbij enkele criteria die duiden op verhoogde kwetsbaarheid. Pensioenfondsen moeten hun kwetsbaarheden effectief adresseren, of hun activiteiten beheerst afwikkelen. DNB zal eventuele belemmeringen waardoor instellingen te weinig voortgang boeken in kaart brengen en adresseren. DNB beoogt daarmee het toekomstbestendig zijn van pensioeninstellingen en het tijdig ondernemen van actie door pensioeninstellingen met een kwetsbaar bedrijfsmodel, om zo de kwetsbaarheden tegen te gaan.
Robuuste pensioenadministraties	Pensioenfondsen en -uitvoeringsorganisaties moeten voldoende zijn toegerust om de pensioenadministratie op een beheerste wijze uit te voeren, zodat zij in staat zijn de transitie naar een ander pensioenstelsel te maken. Verouderde systemen en administraties vormen verhoogde IT-, operationele risico's en continuïteitsrisico's. In 2017 verricht DNB bij een aantal pensioenuitvoeringsorganisaties onderzoek naar (de beheersing van) de pensioenadministratie. DNB zal een normenkader voor het beoordelen van een transitie van de pensioenadministratie ontwikkelen.

Thema's DNB toezicht - sector overstijgend

Aandachtspunt	Uitwerking
Kwaliteit strategische besluitvorming	DNB doet in 2017 bij een selectie van verzekeraars en pensioenfondsen onderzoek naar de kwaliteit van strategische besluitvorming. De structuur van het gevolgde proces, de kwaliteit van de daarin gebruikte informatie, de instrumenten die worden ingezet voor scenarioanalyse en de interactie tussen leden van de raad van bestuur en de raad van commissarissen, alsook andere onderdelen van de organisatie worden daarbij bekeken. Op basis van de bevindingen identificeert DNB good practices en vergelijkt DNB waar mogelijk de uitkomsten van individuele instellingen onderling. Via een publicatie en een seminar worden aan pensioenfondsen handvatten geboden om gedegen strategische besluitvorming te organiseren.
Toetsingen	DNB bestendigt in 2017 de verdere professionalisering van het proces rond toetsingen van bestuurders en commissarissen van financiële instellingen. De aanbevelingen die de externe evaluatiecommissie toetsingsproces DNB en AFM (Commissie-Ottow) heeft uitgebracht vormen daarbij een belangrijk richtpunt. Op Europees niveau ondersteunt DNB actief de vormgeving van het Single Supervisory Mechanism ten aanzien van gedrag, cultuur en governance, zoals ook toetsingen. De gespreksmethodieken en het wegen van opleiding en ervaring binnen het collectief zijn belangrijke elementen uit de Nederlandse toezichtpraktijk die hierin terug te vinden zijn.
Systematische integriteits-risicoanalyse (SIRA)	DNB heeft in 2016 significante verbeteringen maar ook nog veel tekortkomingen in de SIRA van financiële instellingen geïdentificeerd. In 2017 wil DNB verder onderzoeken in hoeverre de SIRA daadwerkelijk tot juiste risicoafwegingen en een passend beheersingsbeleid leidt. De hoofdpunten van dit onderzoek zijn gelegen in: (i) het Product Approval and Review Process (PARP), (ii) fintech initiatieven, (iii) corruptie en belangenverstrengeling bij beleggingen door verzekeraars en pensioenfondsen, en (iv) het faciliteren van een integriteitscultuur.
Klantanonimiteit	DNB onderzoekt in 2017 wederom in hoeverre financiële instellingen betrokken zijn bij het faciliteren van financiële constructies die de zichtbaarheid van personen en bedrijven voor overheidsinstanties belemmeren. Het onderzoek wordt door middel van steekproeven verricht, waarbij onder meer wordt nagegaan of banken, trustkantoren verzekeraars en pensioenfondsen de wettelijke vereisten omtrent cliëntenonderzoek worden nageleefd. Het effect dat DNB voor ogen heeft is dat instellingen de juiste risicoafwegingen maken, de aanwezige risico's te beheersen en de cliëntenportefeuille waar nodig te herzien.

Thema's AFM toezicht - Pensioenfondsen

Sector specifieke risico's	Uitwerking
Tegenvallende financiële positie na pensionering	<p>De buffers van pensioenfondsen zijn door vergrijzing en de lage rente geslonken, wat tot gemiste indexatie en kortingen voor deelnemers heeft geleid. Het resultaat is dat veel mensen een lager pensioen opbouwen dan verwacht. Een ander streven van de AFM heeft betrekking op een volledige aansluiting van de verwachtingen van pensioendeelnemers op de daadwerkelijke pensioenuitkeringen. Dit vereist pensioenproducten die aansluiten bij de behoefte van de consument/deelnemer, realistische en begrijpelijke pensioen-communicatie en structurele aanpassingen van het pensioenstelsel. Er wordt gestreefd naar een integraal overzicht voor consumenten van inkomen en vermogen op en vóór pensioendatum. Indien het inkomen tot een terugval zal leiden moet duidelijk zijn welke acties consumenten kunnen ondernemen om die terugval op te vangen.</p>
Beter overzicht voor consument	<p>Uit onderzoek blijkt dat deelnemers niet in actie komen voor hun pensioen. Het risico bestaat dat deelnemers een pensioentekort oplopen, maar om verschillende redenen niet in actie komen. De AFM wil dit risico aanpakken en ondersteunt daarom in 2017 nader onderzoek naar het activeren van kwetsbare consumentgroepen. Dit doet de AFM samen met minimaal twee pensioenuitvoerders en eventueel werkgevers. Ook draagt de AFM bij aan de ontwikkeling van één integraal financieel overzicht voor elke consument door middel van het bijeenbrengen of ondersteunen van initiatieven daartoe. Tot slot verkent de AFM de mogelijkheden van een financieel APK voor consumenten.</p>
Onderzoek financiële opzet en informatie	<p>De AFM zet zich in 2017 samen met DNB in voor duidelijke informatie aan de klant inzake pensioen gerelateerde risico's, zoals de kans op kortingen en structureel uitblijvende indexering op middellange termijn. Pensioenfondsen moeten hun deelnemers correct, duidelijk en evenwichtig informeren over de kans op het verlagen en op het indexeren van hun pensioen. AFM en DNB gaan in dit kader nadere guidance geven aan de sector over welke stappen zij kunnen zetten ter verbetering van hun informatie. In de tweede helft van 2017 voert de AFM bij een nader te bepalen aantal fondsen een 1-meting uit. Het beoogde effect is dat pensioenfondsen deelnemers correct, duidelijk en evenwichtig informeren zodat deelnemers actie kunnen ondernemen als de ontwikkeling van het pensioen tegenvalt.</p>
Onderzoek kwaliteit pensioenadvies	<p>Pensioenverzekeringen zijn complexe producten waarmee inkomen voor de oude dag wordt opgebouwd. Daarom is het van belang dat de advisering over deze producten goed gebeurt. Uit onderzoek uit 2010 bleek dat de kwaliteit van het advies over pensioenverzekeringen onder de maat was. Sindsdien zijn onder meer nieuwe vakbekwaamheidseisen geïntroduceerd voor het geven van pensioenadvies. In 2017 doet de AFM opnieuw onderzoek naar de kwaliteit van pensioenadvies. Dit onderzoek zal ook voor advisering over het algemeen pensioenfonds en vrijwillige aansluiting bij een bedrijfstakpensioenfonds relevant kunnen worden, nu advisering omtrent deze pensioenproducten mogelijk per 1 juli 2017 ook onder de adviesregels van de Wet op financieel toezicht (Wft) zullen gaan vallen.</p>

Algemene risico's	Uitwerking
Datagebruik	Het toenemende belang van het gebruik van klantdata in financiële dienstverlening vergroot het risico op misbruik. De AFM werkt met de Autoriteit Persoonsgegevens samen aan een visie op het zorgvuldig gebruik van klantdata en het toezicht daarop. Passende dienstverlening op basis van klantdata wordt gestimuleerd en misbruik van klantdata wordt gemonitord.
Digitalisering en FinTech's	Digitale dienstverlening verandert het contact met de klant en de manier waarop financiële ondernemingen met hun zorgplicht omgaan. De AFM ontwikkelt een visie met betrekking tot de invulling van de zorgplicht in een gedigitaliseerde omgeving. Het is de bedoeling dat financiële ondernemingen deze visie internaliseren in hun dienstverlening. Hetzelfde geldt voor de visie op een beheerste bedrijfsvoering bij financiële dienstverleners, beleggings-ondernemingen en beleggingsinstellingen. Daarnaast wordt de toezicht-strategie op het gebied van onwenselijke (fintech) ontwikkelingen met betrekking tot beleggen in 2017 verder ingevuld.

Contact

Nicolette Opdam
 HVG Law
 nicolette.opdam@hvglaw.nl
 + 31 (0)88 - 407 0428

Bianca van Tilburg
 HVG Law
 bianca.van.tilburg@hvglaw.nl
 + 31 (0)88 - 407 0431